

Huomisen Ruoka - seminaari 22.3.2010, Säätytalo

Sosiaali-ja terveysministeriön puheenvuoro

Aino-Inkeri Hansson

osastopäällikkö, ylijohdaja

Arvoisat hyvän ja hyvinvointia edistävän ruoan ystävät,

Kuka vastaa siitä, mitä ruokalautaselta löytyy?

Meidän yltäkylläisessä yhteiskunnassamme on hyväksyttyä etsiä elämyksiä ja nautintoja, myös ruokaelämyksiä. Tällaisessa yksilöllistä nautintoa korostavassa ilmapiirissä on helppo ajatella, että vastuu siitä, mitä ruokalautaselta löytyy, on kuluttajalla ja vain kuluttajalla. Monenlaista ruokaa on tarjolla yllin kyllin ja sortimenttia riittää : onko siis jokaisen oma asia mitä ruokakassinsa pistää? Asia ei kuitenkaan ole ihan näin helppo. Yhteiskunnassa tulee kantaa yhteistä vastuuta siitä, että tarjolla on hyvää ja hyvinvointia edistävää ruokaa. Riittävä ruokaturvallisuus on perusoikeus.

Hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta on erityisen tärkeä huolehtia niistä, jotka eivät itse pysty itsestään huolehtimaan kuten lapsista ja vanhuksista. Se on kohtuullisen yksinkertaista-suomalaisena kansainvälisestäikin tunnettuna ja tunnustettuna esimerkkinä on maksuton kouluruokailu. Väestön terveys on parantunut ja elinajanodote noussut vauraimpien yhteiskuntien tasolle sotia edeltävästä kehitysmaatasosta tähän päivään, ja yksi menestystekijä on ollut ilmainen kouluruoka. Julkisten ruokapalvelujen kuten kouluruokailun resurssit on turvattava. Kunnan säästöjä ei saa kerätä lasten ruokalautasilta. Meidän on myös varmistettava, että terveyden kannalta parhaat vaihtoehdot ovat mahdollisia, helppoja ja houkuttelevia. Tänä ja tulevaisuudessa. Tarvitsemme pitkäjänteistä suunnittelua, jossa kansalaisen terveyden edistäminen on julkisen ohjauksen keskeisiä tavoitteita.

Ruokastrategian tulee edistää terveellistä ruokavaliota valtioneuvoston hyväksymän periaatepäätöksen mukaan. Tulevaisuudessa syömme toivottavasti enemmän kasviksia, hedelmiä ja marjoja mutta vähemmän tyydyttyynyttä rasvaa, suolaa ja sokeria. Tärkeätä on taata niiden väestönosien mahdollisuus syödä terveellisesti, jotka ovat heikommassa sosioekonomisessa

asemassa..Yleisestä terveydentilan paranemisesta huolimatta terveyserot eri sosioekonomisten ryhmien välillä ovat kasvussa, emmekä ole riittävästi onnistuneet niiden kaventamisessa. Julkisella vallalla on tässä tärkeä rooli. On vaikutettava elinympäristöön, olosuhteisiin, tuotteisiin ja rakenteisiin. Terveys on huomioitava kaikessa päätöksenteossa eri hallinnonaloilla. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että periaatepäätöksen kehittämislinjaukset terveellisen ravitsemuksen edistämiseksi tulisi huomioida vahvasti kansallisen ruokastrategian linjauksissa, myös elintarvike- ja maatalouspolitiikan kohdalla.

Miten julkinen ohjaus voisi parantaa ravitsemusta?

Hinta on ostopäätöksiin vaikuttava tekijä erityisesti pienituloisilla, joiden kauppakasseissa terveellinen helposti korvataan halvemmalla ja epäterveellisemmällä ruoalla. Siksi myös hintapolitiikkaa ja veroratkaisuja tulee tehdä terveellisyyden perusteella. Hallitus on jo päättänyt palauttaa makeis- ja virvoitusjuomaveron. Myös MMM kohdistaa nykyään koulumaitotuen vain vähärasvaisille ja –suolaisille tuotteille. Tätä linjaa on syytä jatkaa ja vahvistaa tulevaisuudessa. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että veroinstrumentteja tulisi käyttää terveyttä edistävien kulutustottumusten edistämiseksi sekä elintarvikkeiden että ruokapalvelujen kohdalla. Erityisesti työpaikkaruokailun ja joukkoruokailun tukijärjestelmiä kuten lounassetelijärjestelmää on syytä kehittää niin, että niillä tuetaan ravitsemuksellisesti parempia vaihtoehtoja. Työkalut tähän ovat nyt olemassa kun ravitsemuslaadun kriteerit ovat valmistuneet.

Myös elintarvikkeiden ja ruokapalvelujen saatavuus on turvattava. Maankäyttöpölytiikan ratkaisut ovat tärkeitä kauppojen kokoa ja sijoittumista ohjaavia julkisen vallan välineitä. Suuryksikköjen kasvulla ja pienkauppojen vähenemisellä on kielteisiä seurauksia kuten lähikaupan menettäneiden vanhusten ruokapalvelun tuottama rasite kunnan sosiaalihuollolle. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että palvelujen saavutettavuus erityisesti pienituloisilla on turvattava ja kuluttajien riippuvuus henkilöautosta ei saa lisääntyä.

Entä kuluttajat?

Kuluttaja on elintarvikeketjun tärkein lenkki, joka tekee lopulliset ratkaisut. Kuluttajat ovat valinnoissaan riippuvaisia saatavilla olevasta tiedosta ja muusta viestinnästä. Siksi kuluttajien mahdollisuutta saada tietoa ja myös kykyä tulkinta sitä tulee parantaa. Esimerkiksi kotitalous- ja terveystiedon opetusta on syytä vahvistaa. Lapsia ei saa altistaa epäasialliselle epäterveellisten tuotteiden markkinoinnille. Elintarvikkeiden ja alkoholijuomien energiapitoisuudesta ja muista valintojen kannalta tärkeistä asioista on kuluttajien saatava riittävästi tietoa. Tarvitaan myös

luotettavia tietopankkeja elintarvikkeiden koostumuksesta sekä muita informaatiojärjestelmiä. Tarvitsemme esimerkiksi helppokäyttöisiä työkaluja, joilla kuluttajat voivat arvioida elintarvikkeiden ja ruokapalvelujen ravitsemuksellista laatua ja muita ominaisuuksia.

Hyvät kuulijat,

Herkullinen ja terveyttä edistävä ruoka kuuluu meille kaikille. Ruoka on myös nautintoa, yhdessäoloa ja osa identiteettiämme. On erinomainen asia, että kansallisen ruokastrategian laatiminen on käynnistynyt ja olemme täällä keskustelemassa sen linjauksista. Tulevan ruokastrategian suunnittelussa on poikkihallinnollinen ja laaja-alainen yhteistyö tärkeää. Ruoka on yhteinen ilomme, pidetään sen avulla yhdessä huolta kansalaisten hyvinvoinnista.

Kiitos 😊